

kanska mangan torført at fáa partarnar at viðganga, at so var. Og eg eri eins sannfærdur um, at var tann neyðugu toleransan og tann persónliga búningin til staðar, so vóru hesi viðurskiptu óbroytt í dag, og bæði tann politiska og tann fagliga søgan høvdu fingið eina aðra gongd.

Var ein ósemja á arbeiðsmarknaðinum, og henda tyktist onga loysn at fáa, so kundu óformellar samráðingar millum partarnar føra til, at eitt uppskot, sum gekk eitt nú F.A. rættliga nógv á mæti, varð lagt fram á ting og samtykt sum lóg. Men so hoyrdist aftaná, at ein ávisur flokkur hevði stungið fagrørsluna í bakkið við at fara í tingið við málinum, hóast hetta varð gjørt í besta forstáð. Slíkt fremur ikki samstarv, hóast vit øll eru samd um, at ósemjurnar eiga at verða loystar uttan fyrri tinggátt.

Men altíð verður tað neyðugt, at vit hava tann neyðuga dialogin millum partarnar. Ein dialog, sum beinir burtur miskiljingar, ein dialog, sum greiðir og lýsir eitt mál og ein dialog, har partarnir kunnu læra og geva hvørjum øðrum nakað. Og eg trúgvi, at júst hetta við dialoginum var ein sentral orsök til, at samstarvið millum ta politisku og ta fagligu skipanina at enda meira ella minni helt heilt uppát. Og í slíkum kann hvørjig parturin sleppa sær undan ábyrgd.

Men hesin dialogur er tagnaður, og relevanti sprunginurin fyrri eitt slíkt høvi sum hetta, er, um viljin er til staðar, at hesin verður aftur fingin í rættlag. Og her skal frá Javnaðarflokksins síðu ljóða eitt greitt ja, at vit hava viljan og vilja fegnir vísa tað í verki.

Men hesin dialogur skal ikki verða soleiðis, sum ein mangan hevur livað til at trúgva, at hann var. Tað eigur ikki at vera so, at fagrørslan bíðar eftir teimum politisku útmeldingunum

fyrri síðan at siga, at man er samdur ella ósamdur. Hesin dialogur skal vera aktivur frá tí, at eitt uppskot ella hugskot verður til, og til tað verður gjøgnumført.

Alt ov ofta siggja vit, at fagrørslan situr og bíðar eftir politikkarunum. Og tá so hesir ditta sær fram við onkrum, so fellur dómurin sum eitt svørðsslag. Og er hugskotið frá politikkarunum gott, so fær tað ikki nógv rósandi orð við á veginum, men er tað hin vegin eitt vánauppskot, so fellur dómurin náðleysur.

Og alt ov ofta siggja vit eisini tað øvugta, at politikkarar als ikki, tá lógaruppskot verða snikkaði til, taka fagrørsluna við upp á ráð.

So her mugu báðir partar taka í egnan barm, um hesi viðurskiptu skulu broytast til tað betra.

Í mun til viðurskiptu aðrastaðir, sum eitt nú í Danmark, so siggja vit, at fagrørslan er munandi meira politisk aktiv eisini á økjum, sum ein ikki beinleiðis kann leiða aftur til teirra innastu áhugamála. Taka vit t.d. "Arbejderbevægelsens Erhvervsråd", so er hetta eitt fagligt ráð, sum í t.d. búskaparligum forslagum og metingum vigar rættliga tungt hjá øllum. T.v.s. eitt ráð, hvørjor ráð verða tikið í fullum álvara. Og hetta ráð hevur verið arbeiðspláss hjá fleira framstandandi donskum javnaðarpolitikkarum.

Hetta hava vit ikki sæð nógv til í Føroyum, tó nakað hevur verið at sæð til úttalislir, sum tó altíð hava eitthvørt beinleiðis tilknýti til viðkomandi fagrørslu.

Men vit sakna meita hetta, at fagrørslan eisini hevur eitt sjálvstøðugt boð upp á dagsaktuell politisk samfelagslig evni.

Eitt nakað sendir danska LO regluliga út eitt nýggjheitsbræv, har teir víðgæra aktuall politisk mál, men eisini mál, sum teir vita fara at koma upp.

Sum dømi kunnu vit

nevna, at LO nú hevur boðað frá, at teir halda, at fólkapensionin ikki skal býtt út til pensionistar, sum ikki hava hana fyrri neyðuni. Aftursvarið frá leiðsluni í danska Socialdemokratiet hevur so verið, at hetta eru teir als ikki samdir við LO um, men fyrri tað er tað ikki komið til ilnar millum partarnar. Sama nýggjheitsbræv, sum eitur "Udspil" hevur viðgjørt evni sum t.d. fólkaskúlalógina, barnansingarspurningin o.s.fr.

Her er eitt aktivt fagligt forum, sum við fagligum eygum gevur eitt boð upp á komandi politisk mál. Og sjálvsagt er hetta ein stuðul fyrri danska Javnaðarflokkin, tá hesin reelt fer inn at gera broytingar, hóast úrslitið ikki altíð er ein semja við LO.

Nær hava vit t.d. fingið eitt boð frá fagrørsluni upp á fólkaskúlalógina, barnansingina, flogvallarmálið sjálfstýrisspurningin o.s.

fr?

Til lógtingsvalið í 1994 kom hetta misljóð, sum verið hevði í longri tíð millum Javnaðarflokkin og fagrørsluna serliga Føroya Arbeðarafelag og Fiskimannafelag til opið stríð. Verkamannafelagini gjørdur bart, og tóku eitt opið stríð upp við Javnaðarflokkin, tá tey stillaðu upp til valið við Verkamannafylkingini.

Fyrri meg, sum tá var rættiliga nýggjur í landspolitikki, kom hetta stigið við Verkamannafylkingini rættliga óvantað og var eitt sindur óskiljandi.

Vit høvdu síðan miðskeiðis í 1991 arbeitt í tóttum samstarvi við at fáa sett á stovn eina Arbeðsloyskipan her í Føroyum, og hetta eydnaðist, hóast vit tá sátu í samgongu við Fólkaflokkin. Og júst Arbeðsloyskipanin var eitt skúladoymi um, hvussu farast skal fram, tá politiska skipanin og fagliga skipanin í

tóttum samstarvi frá byrjan av leggja eitt mál til rættis. Og hóast henda skipan hevur verið fyrri nógvum bakkestum av bæði einum og øðrum slagi, so mugu vit í dag ásanna, at tóku vit ikki takið tá, so høvdu avleiðingarnar av búskaparkreppuni verið munandi størri, enn tær gjørdist. Eg haldi hesa skipan vera ein virðiligan varða fyrri góðum samstarvi millum politisku og fagligu røsluna.

Og í sama tíðarskeiði fingur vit aftur blást lív í Samhaldsfasta, sum hevur allar møguleikar fyrri at gerast ein uppafur størri varði á somu leið.

Men Verkamannafylkingin gjørdist ein veruleiki, teir fingur trý umboð á ting, og Javnaðarflokkurin fekk ein lemjandi ósigur. Men í dag fyra ár seinni, so mugu vit staðfesta, at Fylkingin ikki gjørdist tað politiska jarnbrotið, sum fagrørslan ætlaði. Teir av umboðunum, sum royndu at gera politiskar semjur og fremja praktiskan politikk, sum er ein krumbappur í øllum politiskum virkseimi, fingur harðan dóm frá fagrørsluni fyrri ikki at geva teirra áhugamálum nógv stóran áhuga, og tann, sum royndi at halda seg strangt til fagligu boðini, kundi ikki annað enn isolera seg burtur úr politikkinum og onga ávirkan fáa.

Skal ein niðurstøða gerast burtur úr søguni um Verkamannafylkingini, so má hon verða, at ein fakfelagsmaður, sum gerst politikari og sostatt skal røkja bæði størvini, kemur altíð fyrr ella seinni í eina praktiska og rella konflikt við seg sjálvan og politisku/fagligu áhugamálini. Kunnu vit hava lært tað av Verka-

Her siggjast umboð fyrri svenska LO, Leif Hæg og danski orkmálaráðgjafi, Svend Auken saman við Hans Jørgensen og Katrin Jørgensen

mannafylkingini, so hevur hon ikki livað til fánýtis hóast alt?

Men ávirkanin frá fagrørsluni á politisku røsluna skal fara fram í tóttum samstarvi og góðum forstáði millum fagrørsluna og Javnaðarflokkin. Hetta er ein gongd leið, sum vit fegnir vilja ganga saman við fagrørsluni, og tess skjótari vit fáa tikið fyrstu fetini aftur, tess betur. Men lat okkum tá brúka søguna um okkara politisku og fagligu forfedrar sum fyrmynd, og lat okkum taka við læru av tí, sum ikki átti at hent her í 80'num og 90'num. Tá kunnu vit siga, at vit aftur hava fingið fatur í tí rætt endanum.

Men latið okkum fyrst og fremst viðmerkna okkum tann veruleika, at politisku móttøðumenn okkara gera sær dælt av støðuni. Tað er vakur tónleikur í teirra oyrum, at Javnaðarflokkurin og fagrørslan ikki kunnu semjast. Okkara ósemja er teirra styrki. Men lat okkum vanda orðunum til, at okkara semja er okkara styrki.

Hetta skuldi ikki verið nakað torført val, tí vit hava einki alternativ, og fagrørslan hevur heldur einki annað alternativ.

Javnaðarflokkurin vil tí nýta hetta søguliga høpið til at bjóða inn til henda samstarv, sum vit vilja leggja doydn á at fáa at bera til. Hetta fyrri at beina okkum sjálvar inn á røttu kósina aftur, men fyrst og fremst fyrri at liva upp til ta politisku stevnu, sum Petur Mohr Dam og hansara líkar lögdu lunnar undir.

Á mentanarløtuni friggjakvöldið spældi vælkendt bólkurin Ad Libitum

15. august 1998

Jóannes Eidesgaard, floksformaður